

SEP 11 1963

V I E N Y B Ē

77 M. 31 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

1963 M. RUGSĒJO (SEPTEMBER) 6 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės proga įvykusių pamaldų metu pereitą sekmadienį lietuviai taip buvo pripildę Toronto katedrą, jog net pats vyskupas stebėjosi, išsireikšdamas, kad jis toje katedroje dar niekadais tiek žmonių namatęs. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Lietuvybės manifestacija Toronte

Nerūštinga, bet darbšti Toronto Lietuvių kolonija, kur ligi šiol savo būstinę turėjo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės centras, Darbo dienos savaitgalį buvo pavertusi tikra lietuvybės manifestacija II-jo Pasaulio LB Seimo proga.

Torontiečiai ne tik organizavo, bet ir patys aktyviai ir gausiai dalyvavo visuose Seimo darbuose ir parengimuose, prie jų prisijungus delegatams ir svečiams iš JAV bei kitų kraštų.

Seimas, kurio darbai vyko dviejų pagrindinių uždavinių – politinės ir kultūrinės veiklos aptarimo ženkle, ne tik apjungė keletą tūkstančių dalyvių masę, bet ir viešai pademonstravo jų užsidegimą rūpintis aukščiausiais lietuvybės reikalais, nežiūrint emigraciją migdančios apatijos.

Seimas apžvelgė visus veiklos barus, susipažindamas su esama padėtimi ir nustatydamas galres ateities veiklai, kuriai vadovauti išrinktas naujas vienetas su būstine Clevelande.

Į naująją valdybą ateinančioms 5 metams clevelandiečiai St. Barzdukas, V.

Kamantas, Alf. Mikulskis ir dr. A. Nasvytis, Juozas Bachunas, kad ir ne iš Clevelando, bet iš jo srities, papildė naująjį penketuką, kuris pagal konstituciją dar galės koptuoti kitus valdybos narius.

Nors dar nebuvo paskelbta pasiskirstymas pareigoms, bet Seimas skirstėsi namo šita mintimi, kad naująjį valdybą vadovaus senosios Lietuvių emigracijos atstovas Juozas Bachunas.

Jisai, kalbama, buvo pažadėjęs savo metinę \$4,000 auką Bendruomenės centro reikalų tvarkymui, o savo atliekamui laiku ir lėšomis lankyti lietuvius įvairiose pasaulio šalyse.

Šalia pagrindinių pranešimų apie veiklą bei referatų įvairiomis gyvybinėmis temomis ir priimtų rezoliucijų, Seimas turėjo ir keletą masinių parengimų bei demonstracijų.

Pirmiausia tai buvo penktadienį vakare Prisikėlimo salėje įvykęs literatūros ir muzikos vakaras, dalyvaujant arti 700 asmenų. Savo kūrybą tenai skaitė Alė Rūta Vyt. Alantas, K. Grigaitytė-Graudienė, K. Bradūnas, o

pianistas A. Kuprevičius skambino.

Po to, savo dalyvių gausumu pažymėtinas didysis šeštadienio balius Club Kingsway salėje, sutraukęs arti pusantro tūkstančio dalyvių.

Sekmadienį graži Lietuvių demonstracija įvyko Toronto lietuvių katedroje, kurioje susikaupė per du tūkstančius lietuvių. Pamaldas laikė vyks. V. Brizgys, pamokslą pasakė prel. V. Balčiūnas iš Romos. Lietuvius pasveikino Toronto arkivyskupas koadjutorius Ph. Pocock, pareiškęs, kad jis dar nesąs matęs taip perpildytos katedros.

Po pamaldų padėką arkivyskupui angliškai pasakė prel. J. Balkūnas. Lietuvos himnu baigtos iškilmės katedroje, prie kurios po to dar ilgokai būrlavosi lietuviai nelyginant didžiuliam Lietuviškame mieste.

Sekantis gausingas Seimo dalyvių subūrimas buvo O'Keefe Centro didžiojoje salėje, kuri savo apimtimi prilygsta Carnegie Hall, New Yorke.

Tęsiama 4 psl.

MES VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Bendruomenės seimas, didumu antrame Kanados mieste, dalyviams buvo smagus ir malonus pobūvis, bet visuomenė po jo pasiliko, kaip Liublino Unijos Lietuva-Lenkija po savo seimų: kiekvienas bāj as kas sau, su savo liberum veto. Toronto Tėviškės Žiburiai jau pirmo seimo tiksliai nustatė: Autoriteto nebuvimas tai pagrindinė mūsų visuomeninio gyvenimo silpnybė. Autoritetą sukurti išėivijoje neįmanoma. Gyvename antroje tėvynėje, pirmosios (nežiūrint kalbų) neatsivežę. Išėivis antroje gyvenimo verčiamas ekonominiai, kultūriniai ir politiniai kurtis, veiksniams nepadedant, kaip kas išmano. Ir kuriasi! Vienintelė galima vienybė būtų Vienybės 77 metų linija: nuoširdi draugystė visų gerų lietuvininkų, paremta liberaline nuotaika ir plačiomis tautinėmis idėjomis. Organizacijų ir partijų taika čia – skurdi.

Imkime politiką. Vienas Draugo bendradarbis aną dieną sprendė: "Politika, kuria mūsų veiksniai reiškiasi, yra – klabinėti duris didžiųjų, kad pro jas prasimuštų daugiau vilčių laisvei." Silpnam tai tikslu, nes kitokiai neturime nė bilionų dolerių, nė atominių ginklų. Turinčius prikalbinti už mus dolerius kloti ar ginklą kelti, bergždžia svajonė. Tat, istorijos Laukimų Salėje susėdę, klabenkime didžiųjų duris, kad bent

Tęsiama 2 psl.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkelūnaitė, Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

neatšauktų nepripažinimo dabartinei būklei Lietuvoje! Tikrovėje, tačiau, visos viltys laisvei juk ne pas mus Amerikoje; jos tautos širdyje. Jei čia ugnelė užgestų, argi mes, išeiviai, vėl, it aukurą, atziebtumėm?

Todėl suvažiuojame pirštais suskaitomi ir gražiai nušnekame. Tauta ir jos istorija gi eina savo keliais, kuriuos nustatyti ne mūsų valioje. Štai, Vokietijoje 10-ta Studijų savaitė. Puikių minčių paskaitose paberta, nors gal nelabai džiugu, kad mes save jau, lyg liekanas muziejuje, studijuojame. Tačiau, jei mūsų Bendruomenės viršūnės nebūtų genijai be talentų, tai kukliais savo ištekliais siektų, ne krūtines atstačiusios į puikiai dirbamą ALTO lauką briaunis, bet išspausdintų Studijų savaitės kalbas ir plačiai išeivijos bendruomenėje paskleistų pasiskaityti ir apgalvoti.

Pavyzdžiui, viena tema buvusi: Pakantos stoka skirtingai nuomonei. Ryškino dr. Maceina (pirmiau stoką pastebėjo Vienybė, vėliau dr. Grinius). Maceina sakė, nepakanta ypač suliepsnoja diskutuojant padėtį Lietuvoje. Jis skatino kiekvieno sąmoningo lietuvių nuomonę priimti su meile (o ne su melu, kaip įprasta) net tada, kai ji priešinga įprastinei linijai. Tai puiki liberalizmo nuotaika! Bet kas ją paseks? Štai, neseniai ir socialistų Naujienos ir katalikų Darbininkas (jos redaktorius naujinasi Kristuje, kuris, rodos, melo nemėgo, tik tiesą?) skelbia aiškų melą apie spaudos bendrą Vienybę, buk ši "uoliai skleidžianti" idėją girti okupantą, kad šis pasidarytų nuolankesnis! Vienybės skaitytojai tokios idėjos neskaitė ir neskaitys. Bet "skaito" net du mūsų redaktoriai!

Dirva prikiša "važinėjamą į Washingtoną ALTO pinigais." Naujienos tai pavadina "suniekinimu visos Alto bei plačiosios senųjų Amerikos lietuvių veiklos." Dirva, girdi, čia... banti kaip mūsų raudonukai. Naujienos tai vadina "nesusivokimu," mes tai pavadinsime pavydu seniems Amerikos lietuviams, savo tautai tiksliau dirbantiems negu Dirvos "tautininkai." Senieji Amerikos lietuvių daug gražių savo gyvenimo Amerikoje paminklų sukūrė. Jie storiausia puse padėjo atkurti ir ant kojų pastatyti nepriklausomą Lietuvą, kuri, po senovei, pasilieka jiems giliai brangi, ir už kurią kovoja vieninteliu jiems prieinamu ginklu: Amerikos piliečių spaudimu galingųjų Washingtono. Jie juk ir pradėjo ieškoti priemonių susisiekti su lietuviu Lietuvoje, JAV valstybės departamento patariamam žmogus su žmogumi principu. Už tai susilaukė "dirvininkų patriotizmo" šūkalių, nežinančių kur varpai skamba ir negirdėjusių dr. Maceinos 1955 m. pareiškimo, kad išeiviai tautos ir jos istorijos su savimi į Ameriką neišsivežė. Na, ką gi? Senieji Amerikos lietuvių daug kovų laimėjo. Laimės ir neišsižadėjimą savo brolių Lietuvoje!

Girnakalis :

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Lyg ir politikos apžvalga

I. Turime TSKP CK Plenumo 1963.VI.21 nutarimą (Komunistas 1963 m. Nr. 7). Nutarimas svarbus ir įdomus išties (žurnalo 12 puslapių), bet ypač mums įsidedėtinuos kal kurios mintys. Kal ką ir parenku: "Lemiami tarybinės liaudies laimėjimai, statant komunizmą, visų socialistinių šalių pasiekimai visiškai iš naujo perskirstė klasines jėgas pasaulinėje arenoje, kai imperIALIZMAS jau nebegali sutriuškinti socializmo karu ir kai jis be pallovos pralaimi, ekonomiškai lenktyniaujant dviem sistemoms.

Skelbti taikų ideologijų sambūvį reiškia išduoti marksizmą-leninizmą, išduoti darbininkų ir valstiečių reikalą.

TSKP laiko savo pirmtine pareiga tarybinei liaudžiai, savo internacionalinė pareiga viso pasaulio darbo žmonėms nesutalpinamai, puolamai kovoti su žmogaus neapykantą skelbiančia imperialistine ideologija, saugoti darbo žmones nuo jos demoralizuojančios įtakos, dar aktyviau sutelkti mases apie didžiulias komunizmo idėjas, nuolat rūpintis marksizmo-leninizmo mokymo grynumu, nuolat jį vystyti ir turtinti.

Partija aktyviai puola visuose komunizmo stovybos frontuose. Ideologinis frontas — vienas iš svarbiausių kovoje už komunizmo pergalę.

Iš tokių ir kitų panašių kalbų, kurių pas komunizmo kūrėjus yra gan gausu, galima pasidaryti išvadų. Pvz., jie nepaprastai daug kalba apie taiką. Jie ir apie atominių bandymų apribojimą kalba kaip apie prie taikos vedantį reiškinį. Vakarų pasauly pastebimas susižavėjimas taikos galimybėmis. Bet daug kur primenama, kad bolševikais nereiktų pasitikėti. Kaip iš tikrųjų? Kas klysta, o kas teisus?

Pasirodo, reikia skirti du dalykus: taiką ir taikų sambūvį. Bolševikai siekia taikos, bet nesiekia taikos sambūvio. Klysta tie, kurie Vakaruose tikisi laimėti taiką ir drauge užsitikrinti savąjį gyvenimo būdą.

"TSKP ir Tarybų Sąjungos vyriausybės vadovaujasi tuo, kad dabartinėmis sąlygomis karas nėra neišvengiamas, kad jungtinėmis socialistinių valstybių pastangomis, galingai išplėtus darbininkų klasės, valstietijos, inteligentijos, visų taikingųjų jėgų kovą, karui galima užkirsti kelią. Tačiau partija ir visa tarybinė liaudies negali neatsižvelgti į tai, kad, kol yra imperIALIZMAS, lieka dirva ir agresyviems karams" — aiškina toliau tas pats VI.21 nutarimas.

Žinoma, čia kalbama tik apie kapitalistinį imperIALIZMĄ, neprileidžiant ir minties, kad galėtų būti ir komunistinis imperIALIZMAS, vis tiek — klišė ar rusiško sukirpimo.

II.

Tas pats Maskvos VI.21 šaltinis kal ką duoda tinkančio arčiau mūsų kailio.

"Reikia ryškiau ir įtikinamiau atskleisti marksizmo-leninizmo idėjų didingumą ir pergalę, milžiniškus sparčiai besivys-

tančio socializmo laimėjimus, jo vis aki-vaizdesnius ir neginčijamus pranašumus prieš atgyvenusią savo amžių, apimtą agonijos ir pūvančią kapitalistinę sistemą.

Nacionalizmas savo prigimtimi priešiškas socializmui, marksistinei-leninistinei pasaulėžiūrai, tautų draugystei, jis prieštarauja objektyviam socialistinių nacijų vystymosi ir savitarpio artėjimo procesui.

Koks tas objektyvus socialistinių nacijų vystymasis ir savitarpio artėjimo procesas? Tai — mūsų senas pažįstamas, tik per daug painiai žodžiais apipintas, Pvz., "Mokslas ir gyvenimas" (š. m. Nr. 7) šį reikalą aiškina labiau liaudiškai ir paprasčiau: tai esą "tolesnis nacijų artėjimas ir jų visiška vienybė." Į mūsų nacionalistinę kalbą išvertus, tai reikštų lyg ir bolševikų valdomų tautų surusimą.

Aple surusinimus tarybiniai šaltiniai kalbėti ir nemėgna. Smerkiamos net ir pastangos ieškoti nerimą keliančių išvadų (VI.21 nutarime primenama: "Partija griežtai pasisako prieš ... prisiskaitėliškumą partinėje propagandoje").

III.

Vilniaus Tiesa turi įsivedusi skyrelį "Toli nuo Tėvynės." VIII.20 numery tilpo straipsnelis apie Chicago lietuvius. Pradžia visai graži:

"Čikagoj bene gausiausia JAV lietuvių kolonija. Kiek šioje kolonijoje yra lietuvių, sunku pasakyti, bet daug kas Čikagą vadina Amerikos lietuvių sostine. Kai kuriuose šio miesto rajonuose žmogus gali gyventi, mokėdamas vien tik lietuvių kalbą.

Krautuvėse, restoranuose ir šiaipjau biznio įstaigose beveik visur galima susišnekėti lietuvių kalba. Net ir kai kuriose policijos stovyse galima užtikti lietuvių policininkų, seržantų, tarnautojų. Tai daugiausia senųjų Amerikos lietuvių vaikai, čia gimę, augę, sukūrę šeimą su sveimtautėmis ir baigia ištautėti. Lietuviškų laikraščių galima rasti pirkti daugelyje kioskų. Viena Čikagos miesto gatvė yra pavadinta Lituanika."

Toliau nukalbama apie lietuvių politines sroves. Nežymiai sugestionuojama, kad Chicagoje svorio turi tik pažangleji: "Jie čia leidžia pažangų laikraštį "Vilnį," turi penkis lietuviškus pažanglius chorus, trejus kultūros namus ... Žymiausi kultūros namai yra "Mildos" teatro rūmai. Čia vyksta didieji chorų suruošti koncertai, statomos operetės, rengiami vakarai... Į didžiulius chorų koncertus susirenka nuo 300 iki 1.000 žmonių, daugiausia senimas ... Na, valzdul susidaryti jau užteks.

Visos Lietuvos lietuviams, o taip pat ir Chicagoje lietuviams dabar jau turi būti aišku, kad tautinių šokių ir dainų šventės su dešimčia tūkstančių klausytojų yra tik mirazas. Tikrovėje nieko panašaus, verto minėti nėra. Chicagoje nėra lietuvių operos, nėra Dainavos, nėra Jaunimo centro su Čiurlonio galerija ir su aukštesniąja lituanistikos mokykla. Nėra Chicagoje ir Draugo su Naujienomis (tais vardais tėra

Tęsiama 3 psl.

Pakeliui iš Sao Paulo į New Yorką - Vienybės red. S. Narkelūnaitė Sao Paulo aerodrome palydi vietos veikėjų grupė: iš k. į d.: J. Karpavičius, Halina Mošinskienė, inž. J. Antanaitis, inž. A. Mošinskas ir Alf. Žibas.

Lietuviai Pasaulinėje parodoje

Pasaulio Liet. Bendruomenės Seimą globojęs Lietuvos konsulas Toronte Jonas Žmuidzinas. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Turime Komitetą ruošti Lietuvišką skyrių Pasaulinėje parodoje New Yorke. Dėl pinigų stokos (aukų tesuplaukė \$1,000), abejotina, ar ką nors įspūdingo įrengs? Atrodo, nepavyks Amerikos lietuvių paruoštos Pasaulinei parodai Paryžiuje 1900 metais. Yra ir kitas mūsų dėmesio reikalingas dalykas. Kuriamas Imigracijos muziejus Laisvės statulos papėdėje, kur telikiama akivaizdus rekordas masinės imigracijos Amerikon, siekiant laisvės ir gerovės. Vedėjas dr. Svejda planuoja 39-ius skyrius, kurie pavaizduos ateivių apsirėdymą, įrankius, tikybos dalykus, knygas, muziką ir kitus kultūros dalykus. Ar bus lietuvių?

Sokių Šventel rengėjai Chicagon sugebėjo pakviesti mūsų kino artistę Rūtą Lee-Kilmonytę. Kažin kodėl Bendruomenės seimo rengėjams neatėjo galvon pasikviesti Laurence Harvey-Skiknį, kuris visur visada sakosi esąs lietuvis? Jis gimė Lietuvoje, augo Britų Bendruomenės Pietų Afrikoje, artisto talentu subrendo ir iškilo Londone, dabar arti viršūnių Hollywoode. Britų Bendruomenės nare, Kanadai, be abejo, būtų buvęs malonus mūsų kino žvaigždės pasirody-

mas Toronte, o mums būtų buvęs stambus propagandinis pliusas. Gal ir pačiam Harvey būtų likę maloniai šiltų Lietuviškų atsiminimų visam amžiui?

Lietuvių Fondas sakosi šiemet galėsias lietuviųbei palaikyti paskirti kuriam reikalui \$3,000. Tai jo "geležinio fondo" \$80,000 palūkanos. Atsimename Tėvynės Mylėtojų Draugija turėjo panašų geležinį fondą bet išlaikyti amžiams negalėjo.

Tikrovės smūgiai ir suakmenėjusios pozos galvą paveikė: Draugo Ged. Galva rašo: Tikrovės smūgiai pribalgia mūsų svajonių valandas; jie mus moko, kad tėvynė rūpintis vieniems.. Jau seniai išmušė valanda pervertinti kovos būdus, apsvarstyti savo žygius -- reikia aptarti veiklos tikslin-gumą.... Amen!

Tėviškės Žiburiai tiksliai pastebė: Per mažai turime sugebančių ne ginčytis, bet svarstyti....

Jurgeliūno mirtis Brockton, Mass., dar sykį priminė seniems Amerikos lietuviams, kad jų garbingos senos "gvardijos" pirmūnai, vienas po kito, Amerikos indėnų posakiu, eina "į Vakarų, pas Didžiąją Dvasią." Daug, daug turėjom lietuvių nepailstančiai darbščių, kurie vis žygiams kurstė ne tėvynės labą, bet save labiau bemylinčius!

Kanados Edmontone prieš 15-ka metų įsikūręs lietuvis A. E. Šepetyš įsteigė praktišką meno mokyklą, kur dirba 5 mokytojai ir mokosi 100 studentų. Nė vieno lietuviol Kanada, be abejo, džiaugiasi tokiu lietuviu ateiviui!

Sovietijos Nikolajeve starytas Klaipėdos žvejams laivas-šaldytuvus Kazys Giedrys 14-ka dienų viešėjo (žuvų atgabenęs) Kubos Havanoje. Kapitonas Česlovas Baublys ir įgula galėjo pasidairyti po kubiečių gyvenimą.

Varšuvos laikraštyje lenko reporterio Skalskio pranešimas apie apsilankymą Vilniuje. Sako: Kurie Vilnių jau yra matę, žino, koks tai puikus miestas. Kl-

tiems aprašymas nieko ne-duosias. Reikia pačiam pamatyti! Vienas vilnietis atlydėjo jį į Gedimino kalną ir pareiškė: Pažiūrėk, koks puikus miestas! Vargiai galėčiau kur kitur gyventi! Skalskiui ypač patikę, kad kiekvienas nuolatinis Vilniaus gyventojas, nežiūrint tautybės, gali susikalbėti lietuviškai, rusiškai ir lenkiškai.

Vysk. Brizgys Los Angeles lietuviams aiškino, kad Šiluvos vardas lietuvių koplyčiai Washingtono parinktas ne dėl lenkų politiniais sumetimais protesto. Vardą parinko pats lietuvių komitetas. Aukų jau suplaukė \$129,000 (reikia viso \$325,000). Per 30 dienų suplaukė \$43,000.

Dr. Trimakas Drauge mums primena, kad daktarai Basanavičius, Kudirka ir kiti kovojo prieš rusinimą. Tiesa, bet kovojo kur: Amerikoje ar Lietuvoje? Gal ir dabar yra panašių kovotojų Lietuvoje, tik nenorime jų pastebėti, ar pagerbti? Prof. Ivinskis Vokietijoje aną dieną suniekino norą pakviesti užsienin rašytoją Putingą-Mykolaitį. Ne jau jo jau nebeskaito lietuvių ir atiduoda rusams, kaip kai kurie mūsų atiduoda lenkams poetą Micevičių?

Prieš metus lietuviui Edvardui Katelinui pavyko būti išrinktam tarėju Člevalando miesto tarybai iš 31-mo distrikto. Šiemet vėl kandiduoja, Sėkmės ir jam ir iš 32-to distrikto kandidatuojančiam pirmusyk J. Nasvyčiui!

St. Pilka Darbininke prisimena 1943 m. nacių okupuotame Kaune palaidojimą artisto Al. Vitkausko -- "pirmojo profesionaliai išsimokslinusio mūsų besikuriančio tautinio teatro artisto." Jis 3 metus gyveno ir veikė Brooklyne, ir jam ypač talkino Vieniybės redaktorius P. Norkus; pas jį įnamiaavusios dvi seserys Skeirytės tapo Vitkausko mokinės ir vaidinimų dalyvės. Gal kas iš brooklyniečių Vitkauską prisimena? Kur Skeirytės dabar?

Stebėtojas

A. Mickevičiaus dukters nuotrauka

Mokslų Akademijos bibliotekoje, retų knygų skyriuje, yra nemažas istorinę reikšmę turinčių nuotraukų fondas. Peržiūrėdamas vieną metalinę dėžutę, vienas tarnautojas atrado atviruko dydžio portretinę pagyvenusios moters nuotrauką. Kitoje jos pusėje pieštuku buvo užrašyta: "p. Gorecka (A. Mickiewicz) X. 908 Lyntupy." Pasirodo, kad tai lenkų poeto Adomo Mickevičiaus dukters Marijos nuotrauka, pagal įrašą -- iš 1908 metų spalio mėnesio. Vėliau tam tarnautojui

pavyko surasti Vilniuje žmogų -- Stefaniją Grikulovą, kuri pažinojo Mariją Gorecką. Pamačiusi minėtą nuotrauką, ji pasakė:

-- Juk tai Marija Gorecka!

S. Grikulova papasakojo, kad ji pati gimusi 1898 m., dvaro ūkvedžio šeimoje. Tėvui mirus, pateko į prieglaudą Belicos dvare, esančiame Seno rajone, Vitebsko srityje. Į Belicą, pas dvarininkus Sviatskus, vasarą dažnai atvažiuodavo Marija Gorecka.

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 2 psl.

lituanistikos mokykla. Nėra Chicagoje ir Draugo su Naujienomis (tais vardais tėra retkarčiais paplūstami lapeliai ar laikraštų palaidai).

Nenusiminkime, Chicagoje atsiranda rašėly, kurie parašo lygiai tokiu tonu ir lygiai taip teisingai, kaip Tiesa. Ir pagal tuos rašėlyvas, Lietuvoje komunistai taip kraštą nugyveno, kad siautėja badas, pusuoglus gyventojus NKVD su naganais varinėja ir kankina. Lietuvoje nėra ne tik Kauno jūros, bet nei jokio naujo fabrikėlio. Lietuva -- ašarų kraštas, tik partizanai miškuose kartais uždainuoja...

Tai gi, abiejose pusėse gausu begėdiškų melaglių, nemokančių džiaugtis kiekvienu lietuviu laimėjimu. Ar nėra pribrendęs laikas ir Rytų ir Vakarų melagiams eiti į pensiją? Žmogeliukai įsitaisyti ilgas meškeres, vasarą grynai ore pabūti, o ir tėvynel tylėjimu patarnautų...

DIDŽIOJO BROLIO PĖDA LENKIJOS

Emigrantams skirtame "Nasza Ojczyzna" š. m. 7 numerį skaitome: "Drugi rozbiór Polski zainicjowany zostal, tak jak i pierwszy, przez Prusy." Vadinas, už Lenkijos 1772, 1793 metų padalinimus kalti ne Rusai, bet ... Prūsai. Didieji broliai rusai, aišku, negalėjo lenkų skriausti! Tik ... antrąjo padalinimo rezultatai keistoki: Prūsija pasipelnė 57.100 kv. km. žemės, o Rusija -- 250.000. Dabar belieka "įrodyti," kad Rusija tų žemių nenorėjo, o tik lenkų siūloja ar Prūsijos priversta!

Savižudybė

S. m. VIII.19 Dirvoje skaitome: "Kaip šiaudien atrodo, visi tų sukilimų -- 1794, 1831, 1863 ir 1944 metų bandymai buvo savižudybė, nes iš vienos pusės tie sukilimai buvo silpnai paruošti, iš kitos pusės vis tikintis neužtikrintos pagalbos savanoriais ir ginklais iš užsienio" (Ed. Karnėnas).

Visi čia Ed. Karnėno minimi sukilimai turėjo ne tik pasėkas, bet ir priežastis. Gi 1944 metai turli bent keturių metų pri-nokimą. 1941 metų birželis buvo lyg ir šio sukilimo repeticija.

Ar 1944 metų "sukilimas," kuriuo vardu čia neabejotinai pavadinta kelis metus trukusi partizanų veikla, buvo savižudybė? Savo teigimą Ed. Karnėnas lyg ir pasaldina: "Bet istorija neužmiršta tautų didvyriškumo, desperatiškų pastangų išsilaisvinti ir gyventi nepriklausomai."

Iš tiesų istorijos vienoks ar kitoks mirusiųjų paminėjimas turi daugiau moralinės reikšmės. Iš tiesų tauta turi ryžtis gyventi, vengdama net ir pačios didvyriškiausios mirties. Bet pati tauta neužmiršta minėti tų, kurie savo mirtimi perka jai laisvę ar bent gyvuosius laisvės siekimo kovose stiprina.

Mūsų tautos istorija nuo 1941 metų yra dar gyva tebegyvenančių žmonių atsiminimuose, sentimentuose, siekimuose. Apie šiuos laikus objektyviai kalbėti dar per anksti, nes dar tebegyvos aistros dažniausiai užgožia įvykius. Tuo tarpu jau aiškėja bent tiek, kad tauta nustojo daugelio gyvybių, o būtų daug geriau buvę, kad sunkiais bandymų metais tų nuostolių būtų buvę kuo mažiausia.

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
(Ridgewood)
Telefonas: EVergreen 2-6440

Sale vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

Haven Realty

JUOZO ANDRIUSIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, (vairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. ikj 9 v. v.

O, Vilniaus, nepamiršk, lietuvi!

AL. GIMANTAS.

Likime prie Aušros Vartų vardo šventovės Washingtone

Pasikalbėjimas su J. E. vysk. dr. V. Brizgiu (žr. Draugas, rugp. 6 d. 1963) lietuviškosios šventovės JAV sostinėje reikalui, lėšė žymiai daugiau šviesos ir suteikė naujos informacijos visiems taip rūpimu klausimu. Mielai buvo iš to pasikalbėjimo patirti, kad Vilniaus vardas, projektuojamoje šventovėje, toli gražu nėra ignoruojamas, bet, priešingai, žadamas kelti ir tinkamai atžymėti. Džiugu girdėti, kad aukų rinkimas iki šiol yra toks sklandus ir tautiečių atsilepimai yra palankūs ir duosnūs. Tai, atseit, daugumos balsas.

Svarstant mažumos pasisakymus, dėmesį traukia, pav. vieno garbaus dvasiško prelado, gerai mūsų visuomenei pažįstamo asmens, atsakymas į jį net į garbės komiteto sąstatą, teigiant, kad lietuviškųjų reikalų eilėje yra kurkas svarbesnių projektų už koplyčios Washingtone įruošimą. Kitas, pasaulietis, kurio vardas labai artimas vadovaujantiems katalikiškiems sluogsnams, yra prasiūšęs, kad jis koplyčios statymo akcijai neaukosias nė cento, bet ir jai netrukdytų. Tai, žinoma, vis asmeninės nuomonės, kurių demokratinėje visuomenėje gali būti įvairių ir tai, pagaliau, dar nereiškia, kad visas projektas, sumanymas, būtų blogas ar ir visiškai nevykdytinas. Bet, koplyčios vardo pasirinkimas (jei jau jis yra galutinis ir nepakeičiamas), dar vis kelia eilę skaudžių niuansų. Aišku, tenka visiškai sutikti su J. E. vysk. V. Brizgio teigimu, kad, kai norima kurti nors savo krašto šventovę išskirti, turime pasirinkti pačią svarbiausią. Aišku, nėra ko ginčyti, kad istoriniu atžvilgiu Lietuvai, jos katalikybei, ypatingos svarbos turi Šiluva. Istoriniu, bet, politiniu, vargiai ar čia bus dvi nuomonės, politiniu atžvilgiu, Vilniaus Aušros Vartai yra kurkas aukščiau vertintini už visas kitas likusias lietuviškas šventoves. Aušros Vartai, juk taip glaudžiai susiję su mūsų kova už Lietuvos sostinę, taip neatsiejamai susiję su visos lietuvių tautos aspiracijomis už laisvę ir nepriklausomą gyvenimą, su lietuviškąja ir amžinąja sostine Vilniumi, kad regis, nebūtų jokios kitos šventovės Lietuvoje, kurią galėtume lyginti su Vilniaus Aušros Vartais.

Tokla Šiluva, ačiū Dievui, visą laiką buvo integrali Lietuvos dalis, dėl jos nereikėjo kovoti, dėl meilės ir prisirišimo jai, niekas nebuvo persekiojamas. Tuo tarpu, Aušros Vartų likimas buvo visiškai kitoks. Jie, Vilnius, visas Vilniaus kraštas, mums buvo kaip toji Izraelitams Pažadėtoji Žemė, kurios jie stiekė tūkstančius metų. Mums, tiesa, reikėjo be Vilniaus gyventi vos porą dešimtųjų metų, bet tie du dešimtmečiai buvo jau taip prailę, kad, nereikia stebėtis, jog Vilnių atgavus, mūsų vilniečių liudijimu, jokia Lietuvos šventovė nebuvo lankoma tokių tikinčiųjų minčių iš viso krašto, kaip Aušros Vartai. Tai buvo kiekvieno lietuvių kukli padėkos malda suklupus apačioje, skersgatvyje, prie viršuje esančio stebuklingojo Dievos Motinos paveikslu kojų. Pagaliau, neraminėjime save tuščiais įtikinėjimais, kova už Vilnių, už Aušros Vartus dar nėra baigta. Sekantieji lenkiškųjų egzilių veikla, jų spau-

dą, jų pareiškimus, tik jau sutiks, kad lenkiškasis imperalizmas, deja, dar gyvas, nuožmus ir nieko gero nežadantis taikiems ir mažiems kaimynams.

Ar mums patinka ar ne, bet lenkiškasis iššūkis stekia grynai politinę sritį. Kodėl mes turime nepriimti to iššūkio, kodėl turime nusileisti? Ar neperdaug ir neperdažnai esame rodę savąjį pasyvumą, susitaikymą su mums primesta jėga, svetima valia? Vilniaus reikalus, savosios sostinės klausimą, turime kelti visur ir visada, populiarinti, aiškinti, nepalikti nė vienos, kad ir mažiausios progos neišnaudotos. Lietuviškoji koplyčia Washingtone, JAV sostinėje, jau yra tikrai dėkinga proga dar kartą ir JAV ir pasauliui pristatyti (ir lenkiškajai visuomenei) pačią svarbiausią ir kiekvieno lietuvių širdžiai brangiausią šventovę — Vilniaus Aušros Vartus. Tik jie, tik jų vardas turėtų būti keltamas pačioje pirmoje, pačioje aukščiausioje vietoje, nedarant jokių kompromisų nei patiems sau, nei, joku būdu, kitiems!

Labai gera, kad pirmajam įmokėjimui jau yra surinkta pakankamai pinigų. Bet, normalu tikėti, kad sekantieji du, jau bus kurkas sunkiau surinkti. Ypač, trečiasis, paskutinis. Šimto tūkstančių dolerių suma, mūsų sąlygomis, vis dėlto, yra didelė. Aukų plaukimas, kuo toliau, tuo mažes. Vargiai ar bus galima laukti žymių sumų iš tų, kurie jau yra stambiai aukoję pirmajam ir antrajam terminui. Galimas dalykas, kad teks ir labai veiksmingos talkos ir kiekvieno, be išimčių, tautiečio piniginės aukos, paramos. Kas žino, sakykime, gal tūlos organizacijos, kaip vilniečių sąjunga, tada galėtų ateiti talkon ir techniniu vajuais pravedimu pasirūpinti ir iš savo narių (jie gana gausūs!) gal ir visai stambių įnašų gauti.

Šio autoriaus nuomone, bent iki šiol, aukotojai, bene daugumoje buvę tokie, kurie išvis būtų aukoję, savo duosnią širdį parode bet kuriam svarbiam lietuviškam ir katalikiškam reikalui. Galimas dalykas, kad jiems išvis netiek svarbu, Šiluvos ar Aušros Vartų vardu bus pavadinta lietuviškoji šventovė. Bet yra tautiečių, kurie galvotų, kad lemtinųjų lietuviškųjų reikalų reprezentacija sveitimųjų tarpe, turėtų viršyti ir nulemti visus kitus motyvus, pačių svarbiausiųjų tikslų labui. Rašančiojo nuomone, čia kaip tik ir turimas toks atvejis renkantis vardą koplyčiai Washingtone. Kiekvienu atveju, būtina kiekvienam statyti ir bandyti atsakyti klausimą: lietuviškąjai reprezentacijai, lietuvių tautos aspiracijų ir teisių geresniam ir vaizdesniam pristatymui svetimiesiems, kuris vardas tinkamesnis ir daugiau pasakantis: Šiluvos ar Vilniaus Aušros Vartų?

P. S. Per savo mėgėjiškos žurnalistikos darbo dvidešimt tris metus, šis autorius dar niekad nebuvo susilaukęs tiek atsilepimų ir raginimų rašyti ir kalbėti, kiek jų gavo po savo trijų rašinių pasirodymo mūsų paminklinės koplyčios Washingtone temomis.

Lietuviai Toronte

Atkelta iš 1 psl.

Be oficialių sveikinimų, kuriuos perdavė Toronto miestas ir parlamento atstovai, programoje buvo prof. S. Sužiedėlio paskaita apie lietuvių tautos likimą laiko ir istorijos perspektyvoje ir po to sekė koncertas.

Koncertavo solistai A. Stempuzienė, L. Šukytė, St. Baras ir V. Verikaitis ir smuikininkas Iz. Vasyliūnas su sūnum Vyteniu. Solistams akompanavo St. Gallevičius ir D. Skrinskaitė. Pabaigai jungtinis Toronto "Varpo" ir Hamiltono choras, vad. St. Gallevičiaus, su solistais atliko St. Šimkaus kantatą "Atsisveikinimas su Tėvyne" ir sugiedojo Kados ir Lietuvos himnus.

Seimo dienos Toronte užbaigtos Priskėlimo parapijos salėje įvykusių banketu, kuriame dalyvavo per 700 asmenų.

Iš Seimo įvykių paminėtinos ir dvi parodos — viena spaudos, kita meno. Abiejų surengimui įdėta daug darbo ir trūso.

Seime, šalia bendruomenininkų ir jų svečių, dalyvavo ir Lietuvos laisvinimo veiksnių Lietuvos diplomatų atstovai. Iš Washingtono buvo atvykęs Lietuvos atstovas J. Kajeckas, kuris buvo pakviestas atidaryti dailės parodą, o spaudos parodą atidarė VLIKo pirmininkas dr. Ant. Trimakas. Toronte reziduojantis Lietuvos konsulas J. Žmuidzinas aktyviai reikėsi Seimo darbuose, kaip ir Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininkas ir Lietuvos delegacijos Pavergtosiose Europos Tautose vedėjas V. Sidzikauskas.

Pažymėtina, kad Seimo dienomis prie Toronto miesto burmistro įstaigos plevėsavo Lietuvos trispalvė, o Toronto paštas ant laisvųjų išėnančių iš Toronto į visą pasaulį, dėjo specialų įspaudą "Lithuanian World Congress Aug. 30 - Sept. 1".

VIRŠUJE: St. Gallevičiaus vadovaujamas jungtinis Toronto "Varpo" choras ir Hamiltono choras su solistais A. Stempuziene, L. Šukyte ir V. Verikaitiu atlieka St. Šimkaus kantatą "Atsisveikinimas su Tėvyne".

* Dr. Kazys Klaudijus Cirtautas, visos eilės veikalų autorius, pastaruoju metu profesorlavęs Wilkes Barre Pa., Misericordia kolegijoje, pasirgęs vieną savaitę, pasimirė rugpjūčio 27 d. Buvo 48 m. amžiaus.

* Rašytojas Petras Babickas, šiuo metu gyvenęs Brazilijoje, Sao Paulo mieste ir dirbęs Lietuvos Pasiuntinybėje, sunegalavo akimis.

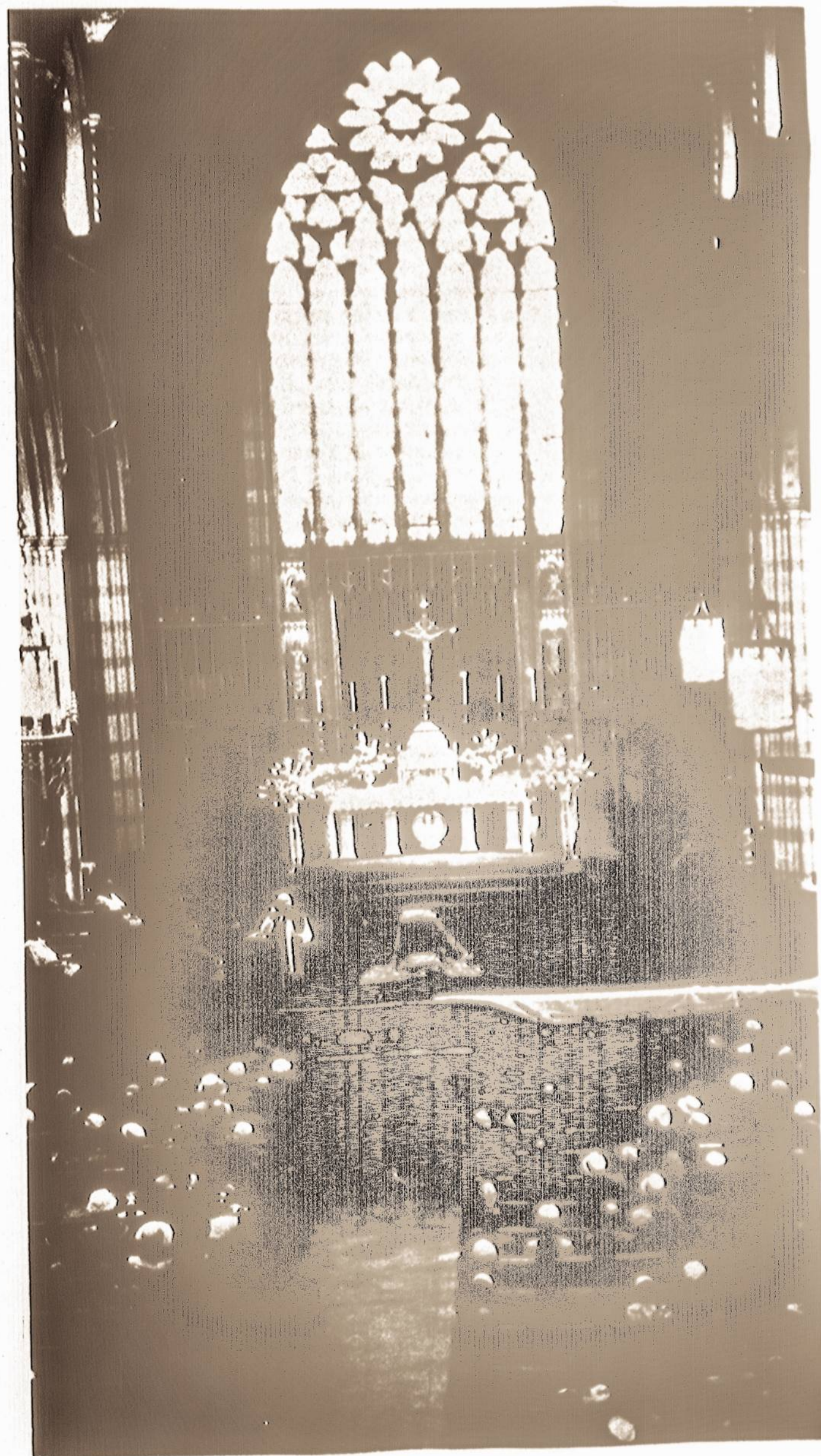
* Gražina Parokaitė-Giedraitienė, baleto šokėja, kuri yra baigusi baleto mokyklą Chicagoje ir New Yorke, rugsėjo 3 d. Chicagoje atidarė savo baleto studiją.

Torontietė živilė Stančikaitė dailia parodos katalogus meno parodoje. Gražiai išleistu katalogu džiaugiasi spaudos bendradarbis Pužauskas iš Chicago. S. Narkėliūnaitės nuotr.

II-asis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimas, įvykęs Toronte rugpjūčio 30 - rugsėjo 1 dienomis, vaizduose: Viršuje bendra Seimo dalyvių nuotrauka. Apačioje: Katedroje prel. J. Balkūnas dėkoja vyskupui angliškai leidimą surengti tą didingą religinę demonstraciją. Dešinėje kalba būsimasis Pasaulio LB valdybos pirm. J. Bachunas, apačioje - žvilgsnis į spaudos parodą, kurios rengimu rūpinosi spaudos darbuotojas A. Kuolas. E. Šulaičio ir S. Narkėliūnaitės nuotraukos

Mano apsilankymas Lietuvoje

"Žingsniai naktį"

Buvo gera sugrįžti į "Vilniaus" viešbutį ir po tiekos vaikščiojimo užvalgyti karštos vakarienės. Maistas tikrai skanus. Bet mano nuotaka buvo prislėgta, nes patyriau, jog telefonu susisiekti su Amerika ne taip lengva. Sujungimas vyksta per Maskvą, o kaip pranešė Vilniaus centralinės telefonistės, tai iki susisiekti su Amerika, gali užtrukti ilgesnį laiką. Visi laidai buvo perkrauti.

Vakarieniaujant su fotografais E. Maclium ir Z. Serafinu, pasikalbėjome apie Lietuvos kino studijos veiklą, viena naujausių lietuviškojo meno sričių, prasidėjusių pokariniais metais. Per Kalėdas Vilniuje įvairiais plakatais ir spaudoje buvo labai plačiai reklamuojama ir kalbama apie naują filmą — "Žingsniai naktį".

— Tai vienas geriausių mūsų kino studijos pastatymų, kurį būtina turėtumėt pamatyti, — Maclius ir Serafinas ragino. — Rašytojas V. Mozūrlūnas parašė scenarijų, remdamasis tikraisiais įvykiais Kauno IX forte, kur vokiečių okupacijos metais buvo sunaikinta 85,000 gyvybių. Jų tarpe buvo žydai ir vokiečių suimti karo belaisviai — prancūzai, lenkai, čekai ir kt.

-- Vieną Lietuvos kino studijos filmą, berods tai buvo "Tiltas", prieš keletą metų mačiau Amerikoje, — jiems pasakojau. — Bet veikalas nepatiko, nes perdėm — propaganda. Praėjusio karo žiaurumus mes norėtume užmiršti. Ar

būtį galima pamatyti kaip Lietuvos ekranuose pristatomi amerikiečių filmai, pav. "Septynios nuotakos ir septyni broliai", kuriame vaidina lietuvaite Rūta Lee-Kilmonytė?

Peržiūrėjome Tiesą, bet, deja, Rūtos Lee-Kilmonytės filmas, jau nebuvo rodomas. Buvo išvežta į provincijos miestelius. Iš Macliaus ir Serafino patyriau, kad Rūtos Lee filmas Vilniuje ėjo ilgesnį laiką ir turėjo didelį pasisekimą. Vėliau su jaunu išsikalbėjusi, sužinojau, kad kai kurie to filmo ėję žiūrėti po du ir tris kartus.

— Ar žinojote, kad tame filme vaidina lietuvaite, — ne vieno klausiau.

Kai kurie žinojo, bet dauguma turbūt — ne. Kaip galima, kad apie Rūta Lee Lietuvos spaudoje nieko nebuvo rašoma.

Tai įvyko todėl, kad ji pasirašė ir pritarė Kuchello rezoliucijai, kurioje buvo reikalaujama atstatyti Lietuvos nepriklausomybę...

O tuo tarpu, su Rūta Lee — visiems pasakojau, — 1961 metais tarplausi kartu vykti į Lietuvą. Ji norėjo aplankyti ir į Ameriką atsilimti savo bobutę.

Visi nustebo, kad tokia įžymi Hollywoodo aktorė Lietuvoje turinti giminių.

Skaudu buvo prisiminti, kaip tada Vlenybės deimantino banketo iškilmėse Hotel Granada, Brooklyne, visi juokavome ir kalbėjome apie kelionę į Lietuvą ir kaip entuziastiškai numa-

Vaidas iš filmo "Septynios nuotakos ir septyni broliai", kuri Lietuvoje turėjo didelio pasisekimo. Kairėje, viršuje - Rūta Lee-Kilmonytė.

Maclius ir Serafinas turėjo skubėti į namus, kur jų laukė šeimos. Į kiną sutiko palydėti Jonas Stasiulionis.

— Jūs, amerikiečiai, kaip maži vaikai, — jisai juokavo, — Visur jus reikia nuvesti...

— Jei kada lankysitės Amerikoje, žiūrėsiu, kaip toli nueisite, kai Jus vieną paleisime klaidžioti New Yorko gatvėmis, — Stasiulioniu atsakiau.

Kai iš viešbučio išėjome į Gedimino gatvę, vėl snigo, bet nebuvo šalta. Pasukome Cvirkos gatvės link, ir čia pat "Pergalės" kinas, kurio laukiamame kambaryje prisikimšę žmonių.

Kino salė — antrame aukšte. Su Stasiulioniu sekėme ilgą žmonių virstinę ir pačiame salės gale suradome dvi laisvas vietas.

Užgėso šviesos ir nušvito ekranas. "Žingsniai naktį" prasidėjo su tokia dedikacija:

"Skiriame Kauno komjaunuoliams pagrindininkams. Skiriame visiems, kurie žuvo. Visiems, kurie kovojo."

Toliau sekė filmo dalyvių sąrašas: scenarijaus autorius — Vladas Mozūrlūnas, režisieriai — Raimondas Vabalas ir Alg. Kundelis, vyr. operatorius — Jonas Gričius (rašytojo A. Gričiaus sūnus), aktoriai — Juozas Miltinis, J. Rygertas, P. Steponavičius, A. Venckūnas, V. Tomkus, V. Jatautis, H. Vancevičius ir kt.

Filmas prasidėjo triukšmingai: sprogstančios bombos, aplinkoje degantys namai, šaudymasis ir bėgančių žmonių panika.

Sakė, kad tai buvo tikrieji karo veiksmai, nufilmuoti karo metais vokiečiams žengiant į Lietuvą. Tollimesni įvykiai buvo įscenizuoti Kauno IX forte.

Grįžtant į viešbutį giliai apsnigta Gedimino gatvė jaučiau, kad Stasiulionis laukia kokios mano mintys, kokie įspūdžiai apie "Žingsniai naktį"...

— Esu patenkinta, kad nuėjome filmo pamatyti, — jam kalbėjau. — Techniškai, Lietuvos filmų gamyba žengia pirmyn, bet parinktas veikalas — per daug šurpulingas. Nesuprantu, kodėl tokį baisų veikalą pasirinkote rodyti švenčių metu. Ar nebūtų geriau tokius žiaurumus užmiršti...

— Mes negalime jų užmiršti, — Stasiulionis atsakė. — Jei jūs būtumėt gyvenusi Lietuvoje tada, kai vokiečiai traukdami iš Lietuvos viską naikino ir sprogdino, tai kitaip kalbėtumėt.

BUS DAUGIAU

Vaidas iš filmo "Žingsniai naktį"; nufilmuota Kauno IX forte.

GREIT EKRA NUOSE

NAUJAS LIETUVIŠKAS MENINIS FILMAS

apie Kauno komjaunuolių kovas vokiečių fašistinės okupacijos metais.

Scenarijus — Vl. Mozūrlūno.
Režisierius-statytojas — R. Vabalas.

Plačiai reklamuojamas filmas Lietuvoje — "Žingsniai naktį".

tytam apsilankymui pritarė veiksniai — VLIKo pirmininkas dr. A. Trimakas su V. Sidzikausku ir kitais.

Nuo to laiko tikrai daug kas pasikeitė...

Vietoj grįžusi į savo kambarį "Vilniaus" viešbutyje, kur likusi viena vėl būčiau jaudinusi praetis atsiminimais, nutariau vakarą geriau praleisti kine.

Akt. N. Vykraitė ir B. Babkauskas naujame Lietuvos kino studijos filme "Lūdininkai".

Sportinės nuotrūpos

EDVARDAS ŠULAITIS

Chicagoje įvykusios JAV "open" šachmatų pirmenybės, kurios sutraukė virš 250 žaidėjų, baigėsi William Lombardy pergale. Šis jaunas amerikiečių didmeisteris surinko 11 taškų (iš 13 galimų) — 9 laimėjimai ir 4 lygiosios. Tiek pat taškų surinko ir kitas amerikiečių didmeisteris Robert Byrne, kuriam atiteko antroji vieta. Tačiau įriedu už 2 pirmąsias vietas skirtas prizus — 1,500 dolerių pasidalino lygia dalimi. Trečią vietą užėmė Jugoslavijos didmeisteris Svetozar Gligorič, uždirbęs 10 1/2 taško, o ketvirtuoju liko didmeisteris iš Vengrijos (dabar jau JAV pilietis) Pal Benko irgi su tiek pat taškų.

Po 9 1/2 taško susigrėbė net 6 žaidėjai, kurie tarp savęs pasidalino V — X vietas. Šių tarpe buvo ir vienas lietuvis — 21 m. amžiaus jaunuolis iš Cicerio, Ill. Viktoras Palčiauskas. Jis šiame turnyre pateikė nelauktą staigmeną ir už savęs paliko daug senesnių ir didesnį patyrimą turinčių žaidėjų. V. Palčiausko laimėjimas buvo atžymėtas 50 dolerių prizų.

Taip pat čia gerai pasirodė ir kitas lietuvis — Kazys Jankauskas, kuris surinko 9 taškus ir atsistojo

kartu su JAV didmeisteriu Bisquier.

Be jų čia dalyvavo dar 6 lietuviai: K. Jakštas 8 1/2 taško, P. Tautvaišas — 7 1/2, P. Šalkauskas — 6 1/2, V. Karpuška — 6, K. Ramas — 5 1/2, V. Bikučius — 4 1/2.

Šių pirmenybių sąstatas buvo gana stiprus: 5 didmeisteriai, 17 meistrų, 75 ekspertai ir likusieji žemesnių klasių žaidėjai. Ekspertų klasėje buvo ir mūsų šalis V. Palčiauskas, kuris dabar, be abejo, bus įkeltas į meistrų klasę. K. Jankauskui, buvusiam A klasės žaidėjui, dabar jau užtikrinta ekspertų klasė.

o

Chicagoje Lituanicos futbolininkai, besiruošdami pirmenybių rudens ratui, sužaidė keitias draugiškas rungtynes. Vienose iš jų jie pralaimėjo vokiečių Rams vienuolikei 1:4, o kitose — įveikė Norvegian-American komandą 6:3.

Ši lietuvių futbolo komanda, kuri žaidžia National Soccer lygos I-je divizione, pavasarinį ratą baigė III-je vietoje. Rudens rate komandoje pasirodys keli nauji žaidėjai, kurie, kaip reikia laukti, sustiprins vienuolikės sąstatą ir galima laukti iškopimo bent į II-ją vietą.

Viktoras Palčiauskas iš Cicerio, kuris Amerikos "open" šachmatų pirmenybėse pateko į dešimtuką iš 265 dalyvių tarpo. Jis čia matomas Lituanicos futbolo komandos uniformoje, kurioje jau ilgą laiką atstovauja pirmąją vienuolikę.

E. Šulaičio nuotr.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

BALFAS KARIŠKŲ RŪBŲ NEGAVO

Balfas kariškų rūbų negavo. Besikeičianti JAV politika nukreipė visą dėmesį į Afrikos bei Azijos kraštus ir pažadėtų kariškų rūbų Balfui nedavė, aiškindami, kad Vak. Europa jau pakankamai atkutus ir pati gali savo tremtiniais pasirūpinti. Suprantama, kad dar tebeveikia draudimas panaudoti JAV maisto atsargas ar rūbus Sovietams ar jų okupuotiems (taigi ir Lietuvai) kraštams padėti.

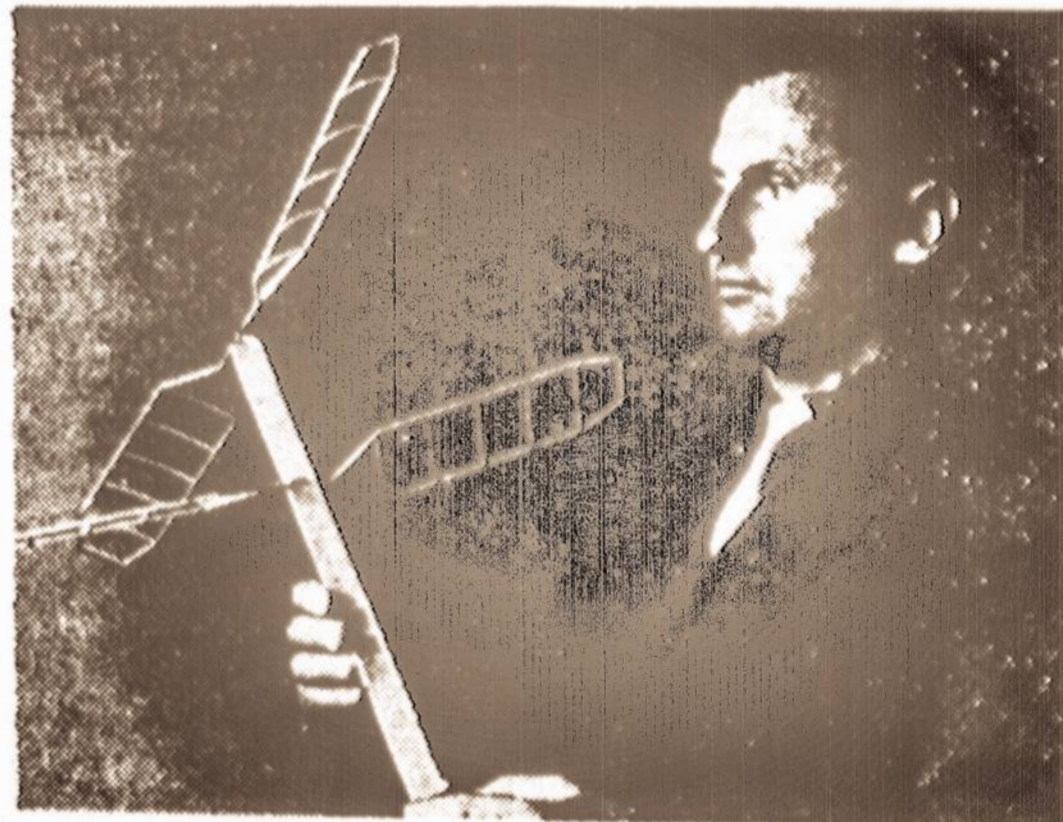
o

Balfas gavo I pas. karo Liet. K-to aukas. Chicagoje lietuviai per pirmąjį pasaulinį karą buvo suorganizuoti "Lithuanian Day Committee," kuris rinko aukas nuo karo nukentėjusiems

lietuviams. Chicagoje First National Banke užsiliko to komiteto pinigai, kuriuos šiuo metu jau pareikalavo Illinois valstybės išdas. Dėka nuoširdžių banko pareigūnų (Mr. Roy Kavalek) Valstybės Departamento išaiškinimo ir kruopštaus gen. kons. P. Daužvardžio bei buv. k-to nario p. M. Zaldoko, pinigai, surinkti Chicagoje (\$1,842.23) 1916 metais lapkr. 1 d. buvo pervesti Balfui.

K. L. J.

VIENYBĖ - GERIAUSIA DOVANA
ARTIMAJAM AR DRAUGUI!

Petras Motiekaitis, Šaulių "Elnio" fabriko inžinierius - konstruktorius, kuris dalyvavo liepos mėn. Lietuvos aviamodelių varžybose ir laimėjo du pasaulinius rekordus. Aviamodelinio sporto veterano paleistas straičtas sparnis aviamodelis išsilaikė ore 12 min. 2 sek. ir nuskrėjo 889 metrus. Šioje klasėje pasaulio išsilakymo rekordas priklauso Vengrijos aviomodelistui Egervar ir lygus 7 min. Taigi, šiaulietis jį pralenkė net 5 min. 2 sek. Pasaulinis italo Pelegesi rekordas skriejimo tolumai lygus 630 metrų, o Motiekaičio modelis nuskrėjo net 889 metrus.

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

ROBERT F. NARK

Apraudos AUTO Specialistas
Any car - Any age driver
ALL FORMS OF INSURANCE

26 COURT ST. BROOKLYN, N. Y.
Tel. MAin 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS
Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI:

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

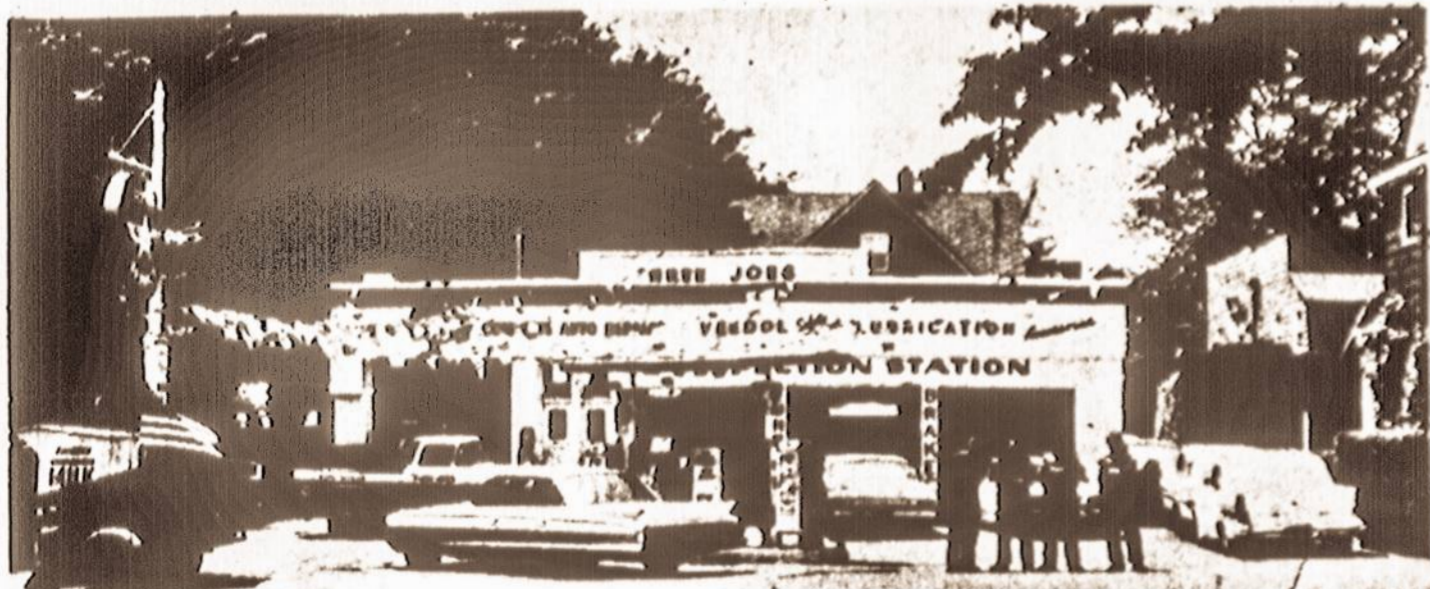
(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVEMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley

LICENSED MORTICIANS

VIENYBĖ

* VIENYBĖ Pasaulio LB Seime visą laiką atstovavo Edvardas Šulaitis, Vienybės redaktorius Chicagoje, Vienybės leidėja Valerija Tysliavienė ir red. Salomėja Narkėliūnaitė. Į Seimą buvo nuvykusios sekmadienį, Narkėliūnaitė šeštadienio vidurdienį buvo ką tik sugrįžusi iš savo kelionės po Pietų Ameriką, aplankiusi Argentinos ir Brazilijos lietuvius.

* SALOMĖJAI NARKĖLIŪNAITEI, Vienybės redaktorei grįžus iš Pietų Amerikos, rugsėjo 14 d. Vienybės namuose rengiamas priėmimas, kuriame bus rodomi filmai iš Argentinos ir Brazilijos lietuvių gyvenimo. Vienybėčiai kviečiami dalyvauti nuo 3 val. p. p.

* STASIUI LUŠIUI, newyorkiečiui visuomenininkui, rugpjūčio 31 d. sukako 60 metų amžiaus. Jis yra ilgametis katalikų veikėjas ir energingas religinės eilėje organizacijų. Yra buvęs BALFO reikalų vedėju, buvo vienas VLIKO organizatorių ir šiuo metu yra VLIKO praplėsto prezidiumo narys.

* BROOKLYNIEČIAI rugsėjo 22 d. paminės Angelų Karalienės parapijos deimantinį jubiliejų. Tą dieną įvyks koncertas Bossert viešbutyje Brooklyne. Koncertuos parapijos choras, kuriam vadovauja Mykolas Liuberskis, žinomas savo darbu su "Perkūno" choru Kaune ir "Aušrinės" choru Vokietijos pabėgėlių stovykloje.

* DIDELIS BŪRYS newyorkiečių dalyvavo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seime Toronte perėitą savaitgalį. Buvo nuvykęs VLIKO pirm. dr. Ant. Trimakas, Lietuvos Laisvės Komiteto pirm. Vac. Sidzikauskas, prel. J. Balkūnas, vienas uoliausių Liet. Bendruomenės JAV organizatorių; taip pat dalyvavo BALFO reik. vedėjas kun. L. Jankus, dr. Br. Nemickas, Vyt. Vaitiekūnas, V. Rastenis, Br. Biellukas, M. Virbickienė, J. Šlepetys, J. Pašukonis ir kt., vieni kaip pareigūnai suvažiavime, kiti kaip svečiai.

* ZOSĖ VITAITIENĖ, vienybiete, besilankydama savo gimtojoje Chicagoje, kur leidžia atostogas, slunčia sveikintų.

* VYTAUTAS GERULAITIS, baigęs Poh's Insurance Instituto kursą ir išlaikęs New York State atitinkamus egzaminus, dirba K. Trečioko agentūroje Newark. Agentūra yra viena seniausių šioje srityje. Jisai gali patarauti savo tautiečiams, išrašydamas visų rūšių apdraudą.

* NIJOLĖ VALAITIENĖ prašo pranešti, kad jos adresas yra pasikeitęs į 38 Pintail Rd., Irvington, N. Y. Vestuvėms gėlių bei kitoms progoms galima užsisakyti, skambinant (914) LY 1-9244.

JUNGTINĖ ISVYKA

SLA Penktoji Apskritis ir Lietuvių Spaudos Klubas bendrai ruošia dviejų dienų išvyką į G. Abrolaitienės vasarnamį, 200 Fourth Ave., Belmar, N. J., rugsėjo 21 ir 22 dienomis.

Kadangi išvyka bus dvi dienas (šeštadienį ir sekmadienį), tad nakvyne suinteresuoti dalyviai apie tai kviečiami pranešti iki rugsėjo 15 d.

Išvykos antrąją dieną (sekmadienį) numatyti bendri pietūs 1 val. pp. Vienam asmeniui pietūs kainuos \$2.50. Norintieji juose daly-

vauti taip pat praneša iki rugsėjo 15 d. Kelionės reikalais kiekvienas pasirūpina atskirai. (Busai iš Port Authority stoties į abi puses kainuoja tikrai \$3.30) — Asbury Park Transit.

Išvykos metu yra numatyta pasikalbėti bei pasitarti įvairiais organizaciniais reikalais.

Visais išvykos reikalais kreiptis šiuo adresu:

A. S. TREČIOKAS, 185 Dterling Drive, Orange, N. J.

A. S. TREČIOKAS

Svečiuose pas vienybėčius S. ir A. Pundzius Toronto, Kánadoje, LB Seimo metu praėitą savaitgalį. Iš kairės: Bronius Saplys, žinomas veikėjas Toronte, Vienybės redaktorius Chicagoje Edvardas Šulaitis, Saplienė - Varpo Choro veikli narė, V. Tysliavienė ir Salomėja ir Ant. Pundziai.

Salomėjos Narkėliūnaitės nuotrauka

SLA Pildomoji Taryba svarsto

kultūrinio darbo sustiprinimą

* Rugsėjo 11 d. Chicagoje Sherman viešbutyje SLA Pild. Taryba turi suvažiavimą ir, be daugybės eilinių organizacijos reikalų, svarsto klausimus, surištus su kultūrinio ir visuomeninio darbo sustiprinimu visoje organizacijoje, o ypačingai kuopose.

* SLA Pild. Tarybos 3 nariai dalyvauja ALT maždaug tuo pat metu įvykstančiuose posėdžiuose, taip pat Chicagoje.

* Pollsio namai SLA nariams ir Kultūrinio Centro įsteigimas, tai svarbiausi reikalai, dėl kurių bus pasisakyta.

* Jaunimo SLA turi didelį skaičių, tad norima suteikti jam galimumus bendrauti, rengti meninius parengimus, sportuoti ir palaikyti artimus ryšius.

* Dabar vykdomas naujų narių įrašymo vėjus tikimasi bus sėkmingas. SLA Centras šiam vėjui tinkamai pasiruošė, turi patrauklių leidinių, palaiko su organizatoriais ir veikėjais pastovius ryšius. Neseniai buvo platus organizatorių pasitarimas Chicagoje, taip

pat vaisingas pasitarimas Clevelande.

* Moterų kuopos, kaip pastebėta, Susivienijime gyvai veikia. Nauja moterų kuopa įsteigta Clevelande. Jau rengiamasi moterų kuopą įsteigti New Yorke, o vėliau bus įsteigtos ir kituos žymesniuose lietuvių centruose.

* SLA prezidentas Povilas Dargis gavo žinių, kad Australijos lietuvių veikėjai steigia Susivienijimo kuopą. Panašius sumanymus turi ir Anglijos lietuvių, kur jau dabar yra Susivienijimo narių. Pažymėtina, kad ministris B. Baulis nuolatos palaiko artimus ryšius su SLA ir dabar tebėra jo nariu. Tai parodo didelį populiarumą šios fraternalinės organizacijos visuose lietuvių patriotų sluoksniuose.

* Lietuvių vieningumui palaikyti SLA tinkamiausia organizacija, nes jai priklauso įvairių srovių lietuvių patriotai. Dalyvaudami Susivienijime ir į šalį atidedami srovinius skirtumus, mūsų veikėjai žymiai prisidės prie lietuvių palaikymo ir sustiprins lietuviškas organizuotas pajėgas.

J. P.

PADĖKA

Mirus mano brangiai sesutei Paulinai Glemžaitė Striupienė, nuoširdžiai dėkoju prel. I. Kelmeliui ir kun. Totoraičiui už bažnytinės apeigas ir palydėjimą į kapus. Giliai dėkoju p. p. Trečiokams už rašinius apie mano sesutės lietuvišką veiklą. P. Trečiokienėi priklauso širdinga padėka už tai, kad ji kaip klubo pirminkė sukvieta klubietes prie karsto atsisveikinti ir nuo klubo parūpino gražų vainiką.

Ačiū lankiusiems koplyčioje ir kapinėse. Ačiū už šv. Mišias, gėles, užuojautas laiškais ir asmeniškai. Ačiū brangiems seserų vaikams Pajautai Gaiztūnei ir Davei Dulaiti, atskridusiems iš Detroito į amžiną poilsį palydėti savo tetos. Dėkoju ir visiems savo bičiuliams, kurie mane ramino ir guodė sunkioje valandoje. Visų dabar nė negalū išminėti, bet esu visiems ir visiems dėkinga.

Francis Glemžaitė-Globich

* Poetas Faustas Kirša sunkiai serga. Rugpjūčio 27 d. jam Massachusetts General Hospital buvo padaryta sunki galvos operacija — išplautas auglys. Ligai susikomplicavus, ligonis dailimi paraližuotas. Toronte vykusiame Pasaulio Liet. Bendruomenės Seime ta žinia buvo viešai pranešta ir linkėta šiam žymiajam poetui pasveikti.

Pratesė chorų registraciją

Pasaulinei Parodai Lietuvių Dainų šventei rengti muzikų komitetas, atsižvelgdamas į atostogų laiką ir chorvedžių pageldivimus, chorų registraciją dalyvauti Dainų šventėje pratęsia iki š. m. rugsėjo 15 d., o informacinę medžiagą Dainų šventės leidiniui galima bus pristūsti ir vėliau.

Daugėjant darbai, Dainų šventei rengti Lietuvių Mu-

zikių Komitetas papildytas dar dviems nariams: V. Namaičiu ir M. Liuberskiu. Prof. J. Žilėvičius yra įgalliotas atstovauti Pasaulinės Parodos Lietuvių Muzikų Komitetui Chicagoje ir jos apylinkėje.

Muzikų Komiteto sekretorius M. Cibas Dainų Šventės reikalais lankėsi Bostone ir Providence, R. I., M. D.

AUKSINĖS VEDYBŲ SUKAKTUVĖS CAMDEN, N. J.

Rugpjūčio 31 d. savo 50 metų vedybų sukaktį paminėjo Teklė ir Jonas Matusėvičiai. Teklė Vabalytė kilusi iš Žindaičių kaimo, Jurbarko parapijos, Jonas iš Gervyčių kaimo, Bataklių parapijos. Jie užaugino 3 sūnus ir vieną dukterį. Sūnaus Simeono žmona Elsa, sū-

nus Antanas dar namuose, o dukters Kotrynos vyras Antanas Visgelas; jų vaikai Catleen, Marytė, Antanukas, Jonukas. Jonas Matusėvičius laivų dirbtuvėje dirbo 35 metus Camden, N. J. Jie priklausė prie šv. Jurgio lietuvių bažnyčios.

Visą laiką skaitė lietuviškus laikraščius

Solistės Lionės Jodytės surengtame pobūtyje praėitą šeštadienį, Apreiškimo par. salėje, Brooklyne. Sėdi jos mokytoja - Madame Lindgrand, aktorius K. Vasiliauskas ir žinoma televizijos aktorė "Nina" - Miss Varela. Stovi - Lionė Jodytė, solistas Philippe Francesco ir Izabelė Misūnienė. Lionės Jodytės recitalis įvyksta Town Hall New Yorke rugsėjo 29 d.

Walter Sinsus nuotrauka